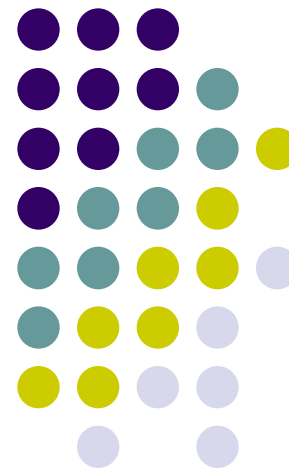

Monitorování příjmové nerovnosti, materiální deprivace a nízké pracovní intenzity: výběrové šetření EU-SILC (Eurostat)

Kurz 5HP400 Moderní chudoba

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Osnova

- Charakteristika nástroje pro monitorování chudoby a sociálního vyloučení v Evropě: EU SILC
- Metodická východiska výběrového šetření EU SILC
- Ukazatele chudoby a sociálního vyloučení:
  - Míra nízkých příjmů
  - Míra materiální deprivace
  - Míra nízké pracovní intenzity
- Výsledky výběrového šetření Životní podmínky – EU SILC v České republice

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

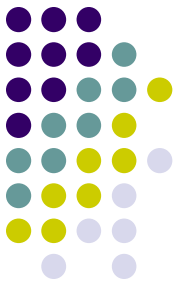
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Evropa: harmonizované měření a sledování chudoby a sociálního vyloučení v EU

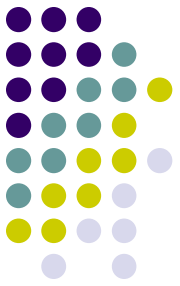

- Výběrové šetření o příjmech a životních podmínkách - EU-SILC
- Indikátory chudoby a sociálního vyloučení
  - Míra rizika chudoby - podíl osob žijících v domácnostech, jejichž příjem je nižší než hranice chudoby, hranice chudoby je stanovena jako 60 % mediánu (národního) ekvivalizovaného disponibilního příjmu
  - Míra materiální deprivace - nedobrovolný hmotný nedostatek, respektive nevyhovující stav materiálních životních podmínek například nevyhovující bydlení nebo postrádání předmětů dlouhodobé spotřeby, které člověku způsobují nepříjemné pocity a v krajním případě ho vylučují ze společnosti
  - Míra nízké pracovní intenzity - podíl osob ve věku 0-59 let z celkového počtu obyvatel ve věku 0-59 let žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby nebo s velmi nízkou pracovní intenzitou

Výběrové šetření EU-SILC, charakteristika souboru

- Povinné pro všechny členské státy EU, mezinárodně srovnatelná data
- Výsledky slouží:
  - na evropské úrovni k monitorování chudoby a sociálního vyloučení
  - na národní úrovni k nastavení sociální politiky státu, k analýzám jejího vlivu na životní podmínky domácností, zejména v souvislosti s chudobou
- Výběrové šetření, forma dotazníku
- Interval šetření: 1 rok
- Šetřeny osoby starší 16 let
- Přepočet výsledků na celou populaci

ČR: výběrové šetření Životní podmínky (EU-SILC):

Šetřené údaje:

- příjmová situace jednotlivých typů domácností
- způsobu, kvality a finanční náročnosti bydlení a vybavenosti domácností předměty dlouhodobého užívání
- pracovní, hmotné a zdravotní podmínky dospělých osob žijících v domácnostech

Seznam témat modulů zjišťovaných v rámci šetření EU SILC

2005	Mezigenerační přenos chudoby a znevýhodnění
2006	Sociální participace
2007	Bydlení
2008	Zadluženost domácností
2009	Materiální deprivace
2010	Sdílení finančních prostředků v domácnosti a rozhodování o nakládání s nimi
2011	Mezigenerační přenos chudoby a znevýhodnění
2012	Bydlení
2013	Well-being (Životní pohoda)
2014	Materiální deprivace
2015	Sociální a kulturní participace
2016	Přístup ke službám
2017	Zdraví a zdraví dětí; zadluženost domácností
2018	Well-being (Životní pohoda)

Úspěšnost vyšetřivosti českých domácností výběrového šetření Životní podmínky SILC v letech 2010 - 2016

	Počet navštívených domácností	Počet vyšetřených domácností	Úspěšnost vyšetřených domácností %
2010	10720	9098	84,9
2011	10401	8866	85,2
2012	10329	8773	84,9
2013	9784	8275	84,6
2014	9529	8053	84,0
2015	9531	7914	83,0
2016	10428	8507	81,6

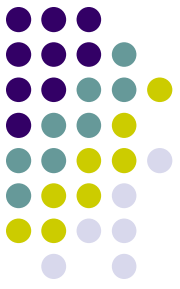
Míra rizika chudoby - míra nízkých příjmů

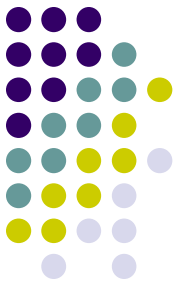
- Podíl osob žijících v domácnostech, jejichž příjem je nižší než hranice chudoby, přičemž hranice chudoby je stanovena jako 60 % mediánu (národního) ekvivalizovaného disponibilního příjmu

Měření příjmové nerovnosti

- příjmy domácností zahrnují:
  - příjmy všech aktivních členů
  - příjmy, které získává domácnost jako celek, např.: příjmy ze systému sociálního zabezpečení
- domácnosti vykazují:
  - různou velikost a kompozici
- příjmy různorodých domácností dosahují rozdílné úspory ve výdajích dosahované společným hospodařením různorodých domácností
- ekvivalizované (srovnatelné) příjmy domácností:
  - podíl čistého příjmu domácnosti a počtu spotřebních jednotek

Ekvivalenční stupnice:

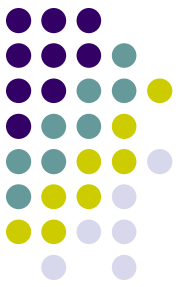
- nástroj pro přepočet počet členů dané domácnosti na počet tzv. spotřebních jednotek,
- slouží k zohlednění úspor ze společného hospodaření dané domácnosti.
- ekvivalenční stupnice - stupnice koeficientů pro jednotlivé členy domácností podle jejich pořadí v domácnosti a u dětí také podle věku

Používané ekvivalenční stupnice

	První dospělý	Další dospělý	Dítě
Příjem/na osobu	1	1,00	1,00
OECD	1	0,70	0,50
Modifikovaná OECD	1	0,50	0,30 do 13 let

Výpočet ekvivalizovaných příjmů domácností:

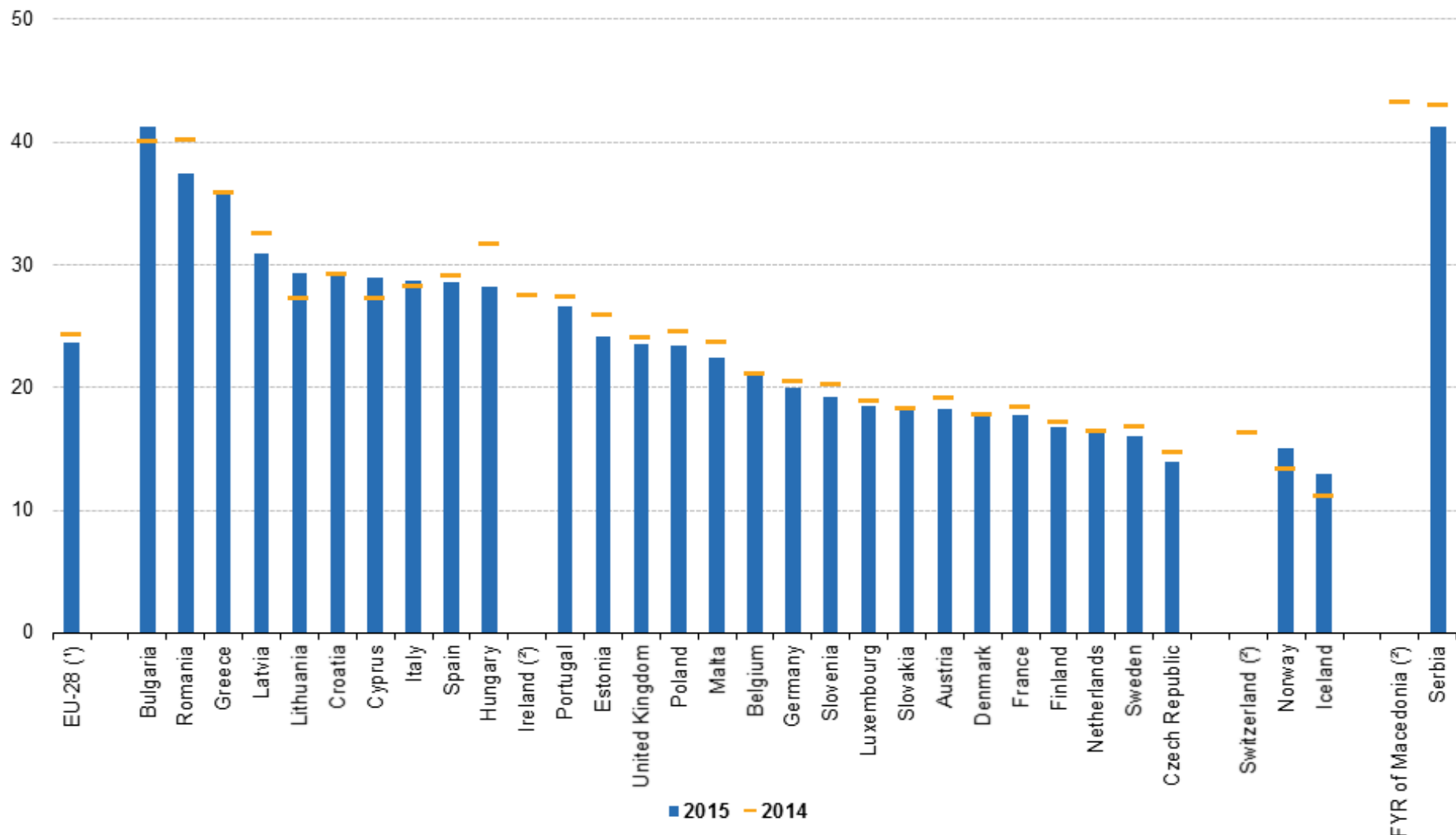
- stanoveno pořadí členů domácnosti,
- každému členu domácnosti je přidělena hodnota koeficientu příslušné ekvivalenční stupnice
- součtem hodnot přidělených koeficientů se stanoví počet tzv. spotřebních jednotek pro každou domácnost,
- ekvivalizovaný příjem domácnosti je vypočten jako podíl čistého příjmu domácnosti a počtu spotřebních jednotek.

Ekvivalenční stupnice implicitně zahrnutá v českém životním minimu (*v závorce koeficienty OECD)

	Absolutní částky životního minima		Stupnice koeficientů implicitně obsažená v životním minimu	
	Pořadí osob domácnosti		Pořadí členů domácnosti	
	První dospělá osoba	Druhá dospělá osoba	První dospělá osoba	Druhá dospělá osoba
Dospělá osoba	3140	2830	1	0,90 (0,5*)
Dítě do 6 let	/	1740		0,56 (0,3*)
Dítě 6–15 let	/	2140		0,68 (0,3*)
Dítě 15–26 let	/	2450		0,78 (0,5*)

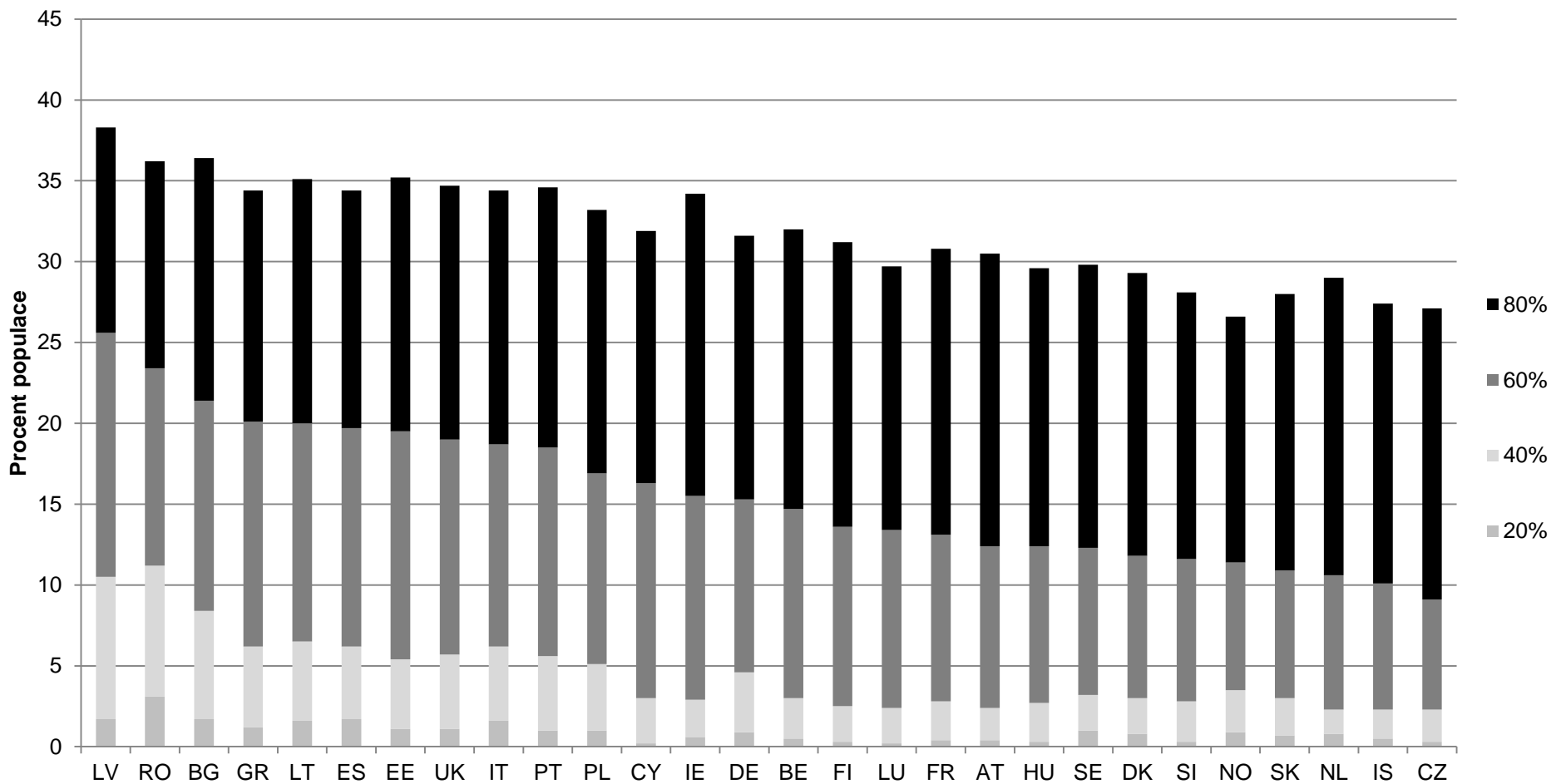
Míra nízkých příjmů v evropských zemích, rok 2014 - 2015

(*) 2015: estimate.

(†) 2015: not available

Míra nízkých příjmů v evropských zemích v roce 2015

Osoby pod relativní hranicí chudoby v ČR

Osoby pod relativní hranicí chudoby		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet členů domácností	absolutně v tis.	983,4	925,2	884,9	936,4	1007,8	990,3	871,8	1019,2	1019,7	1020,3
Podíl osob pod hranicí chudoby	relativně v %	9,6	9,0	8,6	9,0	9,8	9,6	8,6	9,7	9,7	9,7

Hranice chudoby v ČR dle příjmů domácností v Kč, rok 2016

Měsíční hranice příjmové chudoby podle složení domácnosti (v Kč) :

Jednotlivec	10 220
Dvě dospělé osoby	15 330
Rodič s dítětem do 13 let	13 286
Rodič se dvěma dětmi staršími 13 let	20 440
Rodiče s dítětem do 13 let	18 396
Rodiče se dvěma dětmi do 13 let	21 461
Rodiče se třemi dětmi – jedním do 13 let, dvěma staršími 13 let	28 615

Zdroj: ČSÚ

Kraje ČR: Podíl domácností dle míry nízkých příjmů, rok 2016

	Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
Počet domácností (absol.)	589 371	512 384	264 221	239 359	125 745	339 395	179 341
Počet osob (absol.)	1 227 990	1 294 995	628 282	565 456	290 275	800 367	432 913
do 40% M	2,3	1,2	2,0	2,1	1,3	5,8	1,6
40 - 50% M	1,5	2,5	4,1	1,9	0,7	4,4	2,9
50 - 60% M	2,0	3,3	3,9	4,6	4,6	5,9	4,8
Suma	5,8	7,0	10,0	8,6	6,6	16,1	9,3
	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Počet domácností (absol.)	228 087	207 283	203 656	470 366	253 463	226 407	508 763
Počet osob (absol.)	541 681	507 243	500 936	1 152 770	623 528	575 834	1 197 507
do 40% M	0,9	1,7	1,9	1,7	3,0	3,4	5,2
40 - 50% M	2,2	1,9	2,0	1,5	4,2	4,1	5,5
50 - 60% M	3,4	4,7	3,4	3,6	5,2	4,8	7,1
Suma	6,5	8,3	7,3	6,8	12,4	12,3	17,8

Vývoj míry příjmové chudoby v ČR dle uvedeného členění v letech 2012-2015 (podíly osob v %)

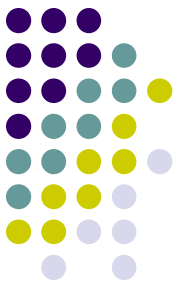
Rok		2012	2013	2014	2015
Míra příjmové chudoby		9,6	8,6	9,7	9,7
Pohlaví:	muži	7,5	8,0	8,9	8,7
	ženy	9,5	9,7	10,6	10,5
Převažující ekonomická aktivita (osoby ve věku 18+)					
	zaměstnaní	3,2	3,7	4,0	4,5
	nezaměstnaní	46,9	40,6	46,4	46,7
	důchodci	7,1	6,6	6,7	6,4
Právní forma užívání bytu					
	vlastnictví a bezplatné užívání	6,0	6,9	8,0	7,8
	nájemní	18,2	18,2	18,3	18,5
Typ domácnosti					
	jednotlivci	19,5	18,0	18,2	14,9
	Muži	15,1	11,6	13,7	11,5
	Ženy	22,2	22,0	21,2	17,2
	neúplné rodiny s dětmi	40,3	37,7	35,6	31,3
Vzdělanostní úroveň domácností					
	nízká	31,3	33,4	31,0	30,7
	střední	7,8	8,4	10,0	10,0
	vysoká	3,5	3,2	3,3	2,6

Míra materiální deprivace v evropských zemích

Materiální deprivace je definována jako nedobrovolný hmotný nedostatek, respektive nevyhovující stav materiálních životních podmínek, například nevyhovující bydlení nebo postrádání předmětů dlouhodobé spotřeby, které člověku způsobují nepříjemné pocity a v krajním případě ho vylučují ze společnosti

- Podíl osob žijících v domácnostech, které v šetření Životní podmínky uvedly, že si nemohou dovolit nejméně **4 položky z celkem 9 vybraných**
- Vlastnictví: barevné televize, automatické pračky, automobilu a telefonu
- Finanční problémy: nemožnost zaplatit si týdenní dovolenou, jíst maso každý druhý den, dostatečně vytápět byt, neočekávaný výdaj ve výši 10200,- Kč, platit pravidelné platby

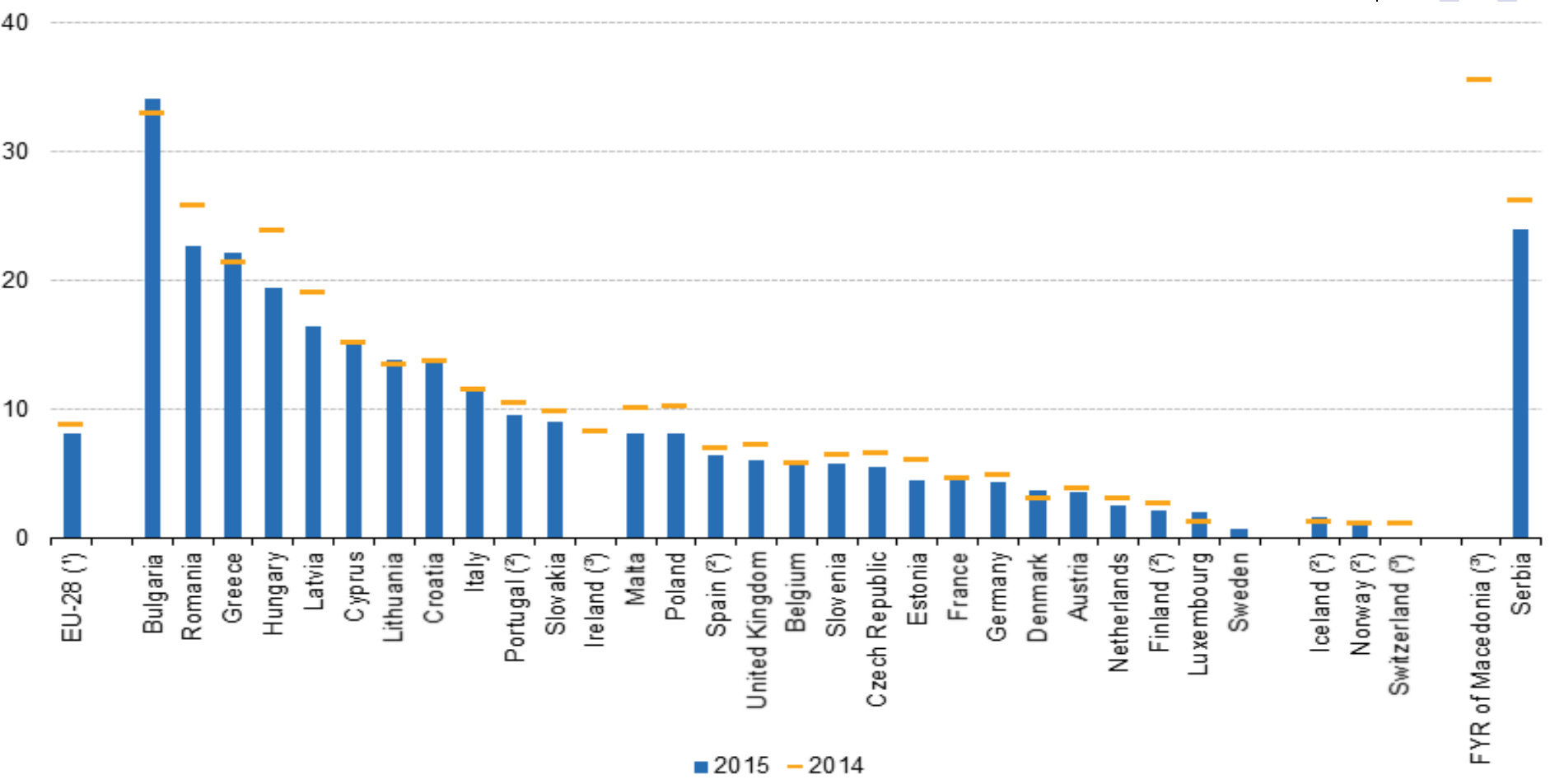

Vážná materiální deprivace

- - situace, kdy si domácnost z finančních důvodů nemůže dovolit určité statky nebo má problémy s určitými výdaji či náklady
- - původně se **míra materiální deprivace** měřila jako podíl osob z domácností, které si nemohou dovolit nejméně 3 z 9 vybraných položek
- - *nyní se měří „vážná materiální deprivace“* jako nedostatek nejméně 4 z 9 vybraných položek

Míra materiální deprivace v evropských zemích, rok 2014 - 2015

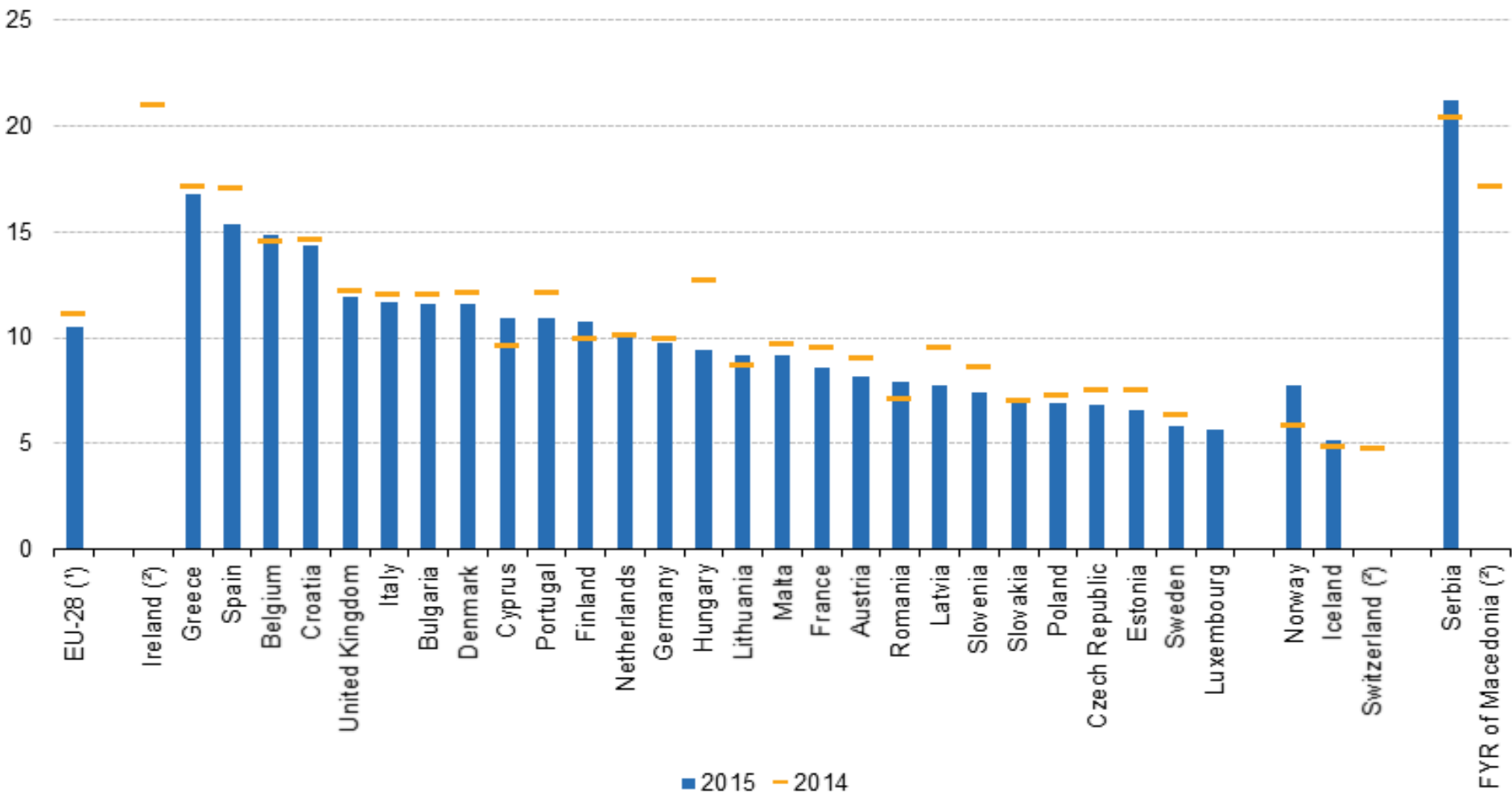
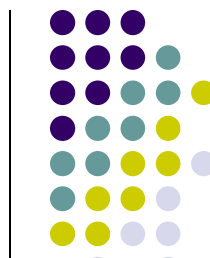
(*) 2015: estimate.
 (†) 2015: provisional.
 (‡) 2015: not available.

Vývoj míry materiální deprivace v ČR dle uvedeného členění v letech 2013-2016 (podíly osob v %)

		2013	2014	2015	2016
Pohlaví:	osoby celkem	6,1	6,2	6,1	6,6
	muži	5,8	5,8	5,6	6,0
	ženy	6,5	6,5	6,7	7,2
Věk:	do 18 let	7,4	8,6	8,0	8,5
	18-64	5,9	6,0	5,8	6,3
	z toho: 18-24	7,9	7,4	6,1	7,3
	25-49	5,5	5,7	5,8	6,0
	50-64	5,7	5,7	5,7	6,3
	65 a více	5,7	4,3	5,4	6,0
Převažující ekonomická aktivita (osoby ve věku 18+)	pracující	3,9	3,7	3,7	4,0
	nezaměstnaní	28,9	24,5	22,3	24,0
	Důchodci	5,6	4,6	5,5	6,2
Právní forma užívání bytu	vlastnictví a bezplatné užívání	3,5	4,0	4,2	4,4
	Nájemní	16,3	15,5	15,7	17,4
Typ domácnosti	jednotlivci	10,5	9,1	10,7	11,6
	Muži	9,6	9,3	9,9	9,4
	Ženy	11,1	9,0	11,2	13,0
	neúplné rodiny s dětmi	22,7	20,2	18,9	17,7

Míra nízké pracovní intenzity v evropských zemích, rok 2014 - 2015

(*) 2015: estimate.
 (*) 2015: not available.

Vývoj podílu osob ve věku do 0-59 let žijících v domácnostech ČR s nízkou pracovní intenzitou v letech 2013-2016 (podíly v %)

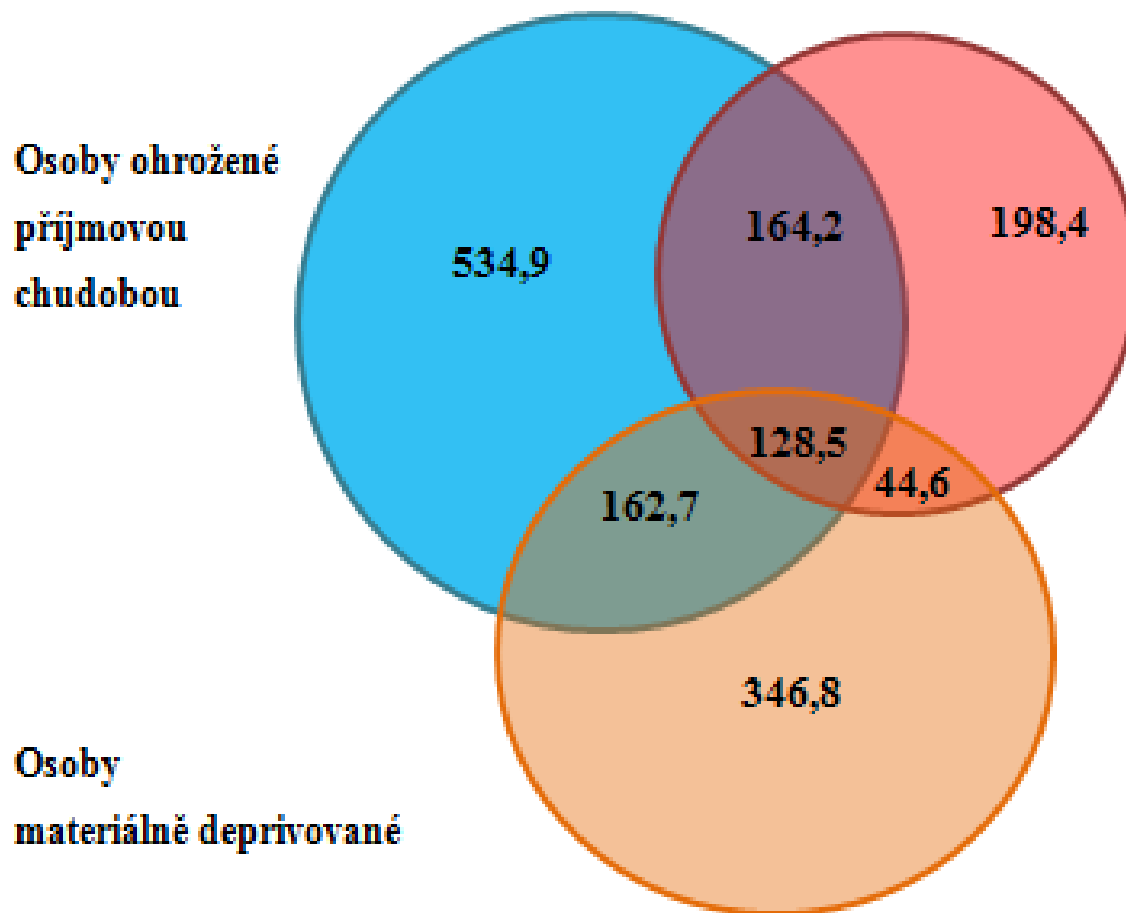

Skupina osob		Rok šetření			
		2013	2014	2015	2016
Pohlaví:	osoby celkem	6,0	6,4	6,6	6,8
	muži	4,9	5,2	5,8	6,1
	ženy	7,2	7,6	7,4	7,5
Věk:	do 18 let	6,2	7,0	6,9	6,6
	18-24	3,6	4,7	4,6	5,1
	25-49	3,9	4,2	4,7	4,9
	50-59	12,6	12,3	12,2	13,1
Převažující ekonomická aktivita (osoby ve věku 18+)					
	pracující	0,0	0,1	0,0	0,0
	nezaměstnaní	36,4	33,1	34,3	36,1
	důchodci	55,0	45,8	46,7	51,2
Právní forma užívání bytu					
	vlastnictví a bezplatné užívání			4,9	5,5
	nájemní			14,0	12,6
Typ domácnosti					
	jednotlivci	17,4	16	16,2	17,2
	muži	13,5	11,3	12,5	15,6
	ženy	23,1	22,4	22,0	19,5
	neúplné rodiny s dětmi	31,8	24,4	27,5	20,3

Souhrnný indikátor chudoby a sociálního vyloučení v ČR, rok 2016

Osoby žijící v domácnostech
s nízkou pracovní intenzitou

Závěr

- Chudoba a sociální vyloučení je v Evropě monitorována na základě harmonizovaného výběrového šetření Životní podmínky – EU SILC, metodika je stanovena Evropským statistickým úřadem (Eurostat).
- V rámci EU je ČR zemí s nejnižší mírou příjmové chudoby, i ostatní ukazatelé se nacházejí pod celoevropským průměrem:
  - míra příjmové chudoby – 9,7%
  - míra materiální deprivace- 6,5%
  - míra nízké pracovní intenzity 5,7%
  - souhrnný indikátor chudoby a sociálního vyloučení 15,4%
- V roce 2016 žilo v ČR 1,58 mil. osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením, tj. 15,4 % populace
- Nejohroženější skupinou jsou neúplné rodiny s dětmi (tzv. stará chudoba) a nezaměstnaní (tzv. nová chudoba).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zdroje

- BERGREN, R. The Industrie 4.0 transition quantified, 2016. Dostupné z: https://www.rolandberger.com/en/Publications/pub_the_industrie_4_0_transition_quantified.html
- BRÁZDILOVÁ, M., KŘENKOVÁ, L. Životní podmínky českých domácností. ČSÚ: Tisková konference. Praha, 2017. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/56281215/csu_tk_silc_prezentace.pdf/ce4dbc80-d746-4f59-aeaa-2449df95ae28?version=1.0
- BRYNJOLFSSON, Erik; MCAFEE, Andrew. The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies. WW Norton & Company, 2014.
- CLINE, G. Industry 4.0 and Industrial IoT in Manufacturing: A Sneak Peek. Aberdeen Essentials, 2017. Dostupné z: <http://www.aberdeenessentials.com/opspro-essentials/industry-4-0-industrial-iot-manufacturing-sneak-peek/>
- ČSÚ, 2013: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2012-hyocv7lki0>
- ČSÚ, 2014: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2013-8rcgfcpn5e>
- ČSÚ, 2015: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2014>
- ČSÚ, 2016: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti>
- ČSÚ, 2017: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2017>
- ČTK, 2017: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pod-hranici-prijmove-chudoby-zilo-9-7-lidi-asi-1-02-milionu/1476953>
- GORDON, Robert J. Does the “New Economy” Measure Up to the Great Inventions of the Past? (Summary). Journal of economic perspectives, 2000, 14.4: 49-74.
- ILO. Unemployment rate -- ILO estimates and projections (%) [online]. 30.11. 2016 [vid. 2017-10-1]. Dostupné z: http://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page3.jsp?MBI_ID=2&_afLoop=229274461003620&_afWindowMode=0&_afWindowId=1dke0moupu_1#!%40%40%3F_afWindowId%3D1dke0moupu_1%26_afLoop%3D229274461003620%26MBI_ID%3D2%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3D1dke0moupu_50
- KHAZAN, O. The Atlantic. The Most Dangerous Countries for Tourists, in Maps, 2013. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2013/04/the-most-dangerous-countries-for-tourists-in-maps/274593/>
- KIERSZ, A. Here Are The Most Unequal Countries In The World. Business Insider, 2014. online]. 2017. [vid. 2017-10-1]. Dostupné z <http://www.businessinsider.com/gini-index-income-inequality-world-map-2014-11>
- KREBS, V., et al. Sociální politika. 6., přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 568 s. ISBN 978-80-7478-921-2
- REKACEWICZ, P. WRSC: Acces to Water, 2008. Dostupné z: http://www.wrsc.org/sites/default/files/images/2011/global_image_of_access_to_water.jpg
- WORLD BANK. Internet users (per 100 people) [online]. 2017. [vid. 2017-10-1]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.ZS?view=map>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

